



TAPATURMA
VAKUUTUS
KESKUS

YRITYSTEN JAKAMINEN SUHTEELLISIIN RISKILUOKKIIN

**Tapaturmavakuutuskeskuksen
analyyseja nro 9**

12.1.2017

YRITYSTEN JAKAMINEN SUHTEELLISIIN RISKILUOKKIIN

Olisiko mahdollista jakaa yritykset kolmeen tasasuuruiseen luokkaan riippuen siitä, miten suuri tapaturmariski niissä on? Jos olisi, miten paljon kaikista suuririskisimmässä luokassa täytyisi tapaturmien vähentyä, jotta siihen kuuluvat yritykset yltäisivät toiseksi suuririskisempien luokkaan kuuluvien yritysten tasolle?

TEKSTI: KRISTIINA TÖLÖ JA JANNE SYSI-AHO, TAPATURMAVAKUUTUSKESKUS

TAUSTA

Idea analyysin laatimisesta tuli kysymyksenä sosiaali- ja terveysministeriön Työsuojeluosastolta Leo Suomalta. Laskelma antaa tietoa tapaturmien keskittymisestä ja paljonko työpaikkatapaturmia vähenisi, jos kuvattu tasonparannus saataisiin aikaiseksi, esimerkiksi tuotantotekniikan, interventioiden ja työturvallisuuden jatkuvan kehityksen yhteisvaikutuksesta. Tämä auttaa mittakaavan hahmottamisessa ja vastaa osaltaan kysymykseen: ”paljonko kannattaisi panostaa lisää?”

Tieto tasomuutoksesta ei kuitenkaan suoraan auta esimerkiksi valvonnan tai neuvonnan kohdentamisessa. Tietoa voi käyttää tavoitetason asettamisessa, edellyttäen että valvonta ja neuvonta voidaan kohdentaa oikeisiin työpaikkoihin ja henkilöihin. Eri tason yritykset hyötyvät todennäköisesti erilaisista vaikuttamisen keinoista, esimerkiksi korkeariskiset eniten valvonnasta, keskiriskiset ohjauksesta ja edelläkävijöiltä oppimisesta. Edelläkävijöitä on hyödyllistä saattaa yhteen erilaisiin verkostoihin oppimaan toisiltaan, kehittämään uutta ja kannustaa sekä auttaa jakamaan tietoa, osaamista & hyviä käytäntöjä keski- ja korkeariskisille yrityksille.

On huomattava, että tässä laskennassa tarkastellaan vain suoraan työtapaturmavakuutuksesta kerättävää tilastoaineistoa (mm. korvaukset vahingoittuneen hoidosta ja työkyvyttömyysajalta). Suuri osa työtapaturmista aiheutuvista välillisistä kustannuksista puuttuu tästä tarkastelusta ja siksi yrityksen tai yhteiskunnan näkökulmasta potentiaaliset säästöt ovat vielä huomattavasti suuremmat.

Työtapaturmien kustannusten arviointiin voi hyödyntää esimerkiksi Työterveyslaitoksen kehittämää Piku-tapaturmakustannuslaskuria, joka löytyy TTL:n nettisivuilta osoitteesta: <http://piku.ttl.fi/>

TUTKIMISMAHDOLLISUUDEN KARTOITTAMINEN

Lähdettiin tutkimaan ajatusta jakaa yritykset kolmeen tasasuuruiseen eri riskiluokkaan: pieniriskisiin, keskiriskisiin sekä suuririskisiin yrityksiin. Yrityksiä ei voi suoraan jakaa kolmeen eri luokkaan pelkästään tapahtuneiden työtapatur-

mien lukumäärän perusteella, sillä esimerkiksi yrityksen koolla on merkitystä.

Suuremmissa yrityksissä todennäköisesti tapahtuu enemmän työtaturmia kuin yrityksessä, jossa on huomattavasti vähemmän työntekijöitä. Lisäksi sillä on merkitystä, miten paljon erilaisia päätoimialoja (ks. Tilastokeskuksen päätoimialaluokitus) yrityksen sisällä on.

Muutamien hengen pienyrityksiä ei ole myöskään mielekästä tarkastella, sillä yksikin työtaturma koko tarkastelujaksolla saattaa nostaa yrityksen korkeariskisimpään luokkaan. Näin ollen pienyritykset (palkkasumma alle 100 000 €) on hyvä rajata tutkimuksesta pois.

Tutkitaan siis vain yksityisten palkansaajien (ei valtion eikä kuntien työntekijöitä) työpaikkatapaturmia sattumisvuosilta 2005-2013 ja jätetään lisäksi TVK:n korvaamat työtaturmat tarkastelun ulkopuolelle, koska näille ei löydy vakuutusentajatietoa eikä palkkasummatietoa. Näin ollen tarkasteluun rajautui mukaan reilut 51 000 yritystä.

YRITYSTEN MIELEKKÄÄSEEN VERTAILUUN TARVITAAN SUHDELUKU

Yleensä yritysten työtaturmariskiä kuvataan esimerkiksi tapaturmataajuudella (tapaturmia / milj. tehtyä työtuntia). TVK:ssa ei tilastoida yksityiskohtaisia tuntityötietoja, joten yksittäisten yritysten tapaturmataajuutta ei voida laskea. Jotta kuitenkin saataisiin huomioitua kaikki edellä mainitut seikat, on muodostettava suhdeluku, joka riippuu työtaturmien lukumäärästä, yrityksen koosta ja yrityksessä olevista eri päätoimialoista. Koska aineistossamme palkkasumma kertoo yrityksen koon, saadaan muodostettua vertailukelpoinen suhdeluku työtaturmien lukumäärän ja palkkasumman suhteesta.

Jos taas yrityksessä on eri päätoimialoja (esimerkiksi toimistotyötä ja fyysistä asennustyötä) lasketaan ensin suhdeluku erikseen yrityksen päätoimialoille, ja koko yrityksen suhdeluku saadaan painotettuna keskiarvona päätoimialojen suhdeluvusta, riippuen siitä, miten suuri osa työtaturmista tapahtuu missäkin päätoimialassa.

Kun yrityksille on saatu vertailukelpoinen suhdeluku, jaetaan ne suhdelukujen mukaan kolmeen osaan: ”pieniriskisiin”, ”keskiriskisiin” ja ”suuriris-

kisiin” yrityksiin. Näin ollen yhdessä riskiluokassa on reilu 17 000 yritystä.

YRITYSTEN SIIRTYMINEN ”RISKILUOKASTA” TOISEEN

Kun jokaisella yrityksellä on suhdeluku ja yritykset on jaettu karkeasti suhdeluvun mukaan kolmeen eri luokkaan, on jokaisessa luokassa joku tietty suhdelukuyläraja.

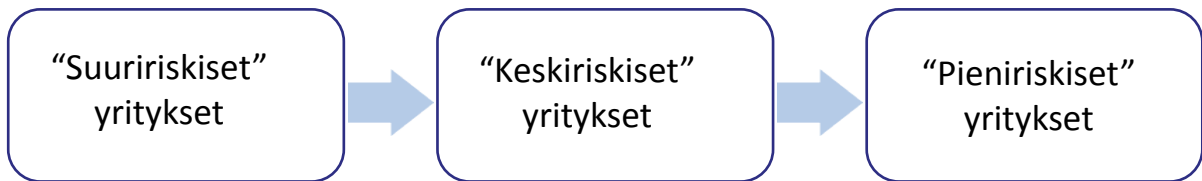
Halutaan siis seuraavaksi selvittää, millä työtaturmien lukumäärällä tietyn ”riskiluokan” yritykset saisivat suhdelukunsa seuraavaksi vähemmän riskisen ”riskiluokan” ylärajan alapuolelle. Tämä saadaan laskettua yhteen työtaturmien lukumäärät ja palkkasummat luokittain ja muodostamalla työtaturmien lukumäärä käyttäen käänteisesti samaa kaavaa kuin millä saatiin ensin muodostettua yrityksille suhdeluku.

Kun tämä saatu laskennallinen työtaturmien lukumäärä vähennetään oikeasti tapahtuneista tapaturmista, saadaan selville, kuinka monta työtaturmaa vähemmän pitää tapahtua. Tämän kun jakaa tutkimuksessa olleiden sattumisvuosien ja yritysten kesken, saadaan selville, kuinka paljon vähemmän työtaturmia on tapahduttava per vuosi ja yritys. Keskimääräisen korvauksen avulla saadaan selville säästöt, miten paljon euroissa vaikuttaisi työtaturmien väheneminen.

TULOKSET

Jotta alkuperäiset ”suuririskiset” yritykset putoaisivat alkuperäisten ”keskiriskisten” yritysten tasolle, työpaikkatapaturmia pitäisi sattua ”suuririskisten” yritysten luokassa noin 13 100 kappaletta vähemmän per vuosi. Tämä tarkoittaa alkuperäisten ”suuririskisten” yritysten tasolla noin 0,8 työpaikkatapaturmaa vähemmän per vuosi. Säästöjä tämä toisi vuodessa noin 46,1 miljoonaa euroa ja yritystasolla keskimäärin 2 700 euroa.

Jos taas halutaan alkuperäiset ”keskiriskiset” yritykset alkuperäisten ”pieniriskisten” yritysten tasolle, työpaikkatapaturmia pitäisi siinä luokassa sattua vastaavasti noin 17 300 kappaletta vähemmän per vuosi. Tämä tarkoittaa alkuperäisten ”keskiriskisten” yritysten tasolla keskimäärin 1,0 työpaikkatapaturmaa vähemmän. Säästöjä tämä toisi vuodessa noin 60,7 miljoonaa euroa ja yritystasolla noin 3 600 euroa.



”Suuririskiset” yritykset ”keskiriskisiin”

- Työpaikkatapaturmia tapahduttava noin 13 100 kpl vähemmän per vuosi
- Yritystasolla keskimäärin noin 0,8 työpaikkatapaturmaa vähemmän
- Säästöjä tämä toisi vuodessa noin 46,1 M€ ja yritystasolla keskimäärin noin 2 700 €

”Keskiriskiset” yritykset ”pieniriskisiin”

- Työpaikkatapaturmia tapahduttava noin 17 300 kpl vähemmän per vuosi
- Yritystasolla keskimäärin noin 1,0 työpaikkatapaturmaa vähemmän
- Säästöjä tämä toisi vuodessa noin 60,7 M€ ja yritystasolla keskimäärin noin 3 600 €

Lisätietoja: Janne Sysi-Aho, Tapaturmavakuutuskeskus TVK, janne.sysi-aho@tvk.fi.

Tässä analyysiraportissa esitetään analyysin laatijoiden näkemys aiheesta.

Analyysi on laadittu tammikuussa 2017.



Tapaturmavakuutuskeskus TVK, Itämerenkatu 11-13, 00180 Helsinki